

21/5

Militären och samverkan

35

I 1911 års försvarsdebatt betonade Hjalmar Branting en självklar sanning, som många av nutidens svenska socialdemokrater tycks ha glömt bort. Det är småstatens eviga problem, yttrade han, hur den skall undgå att komma "i en sådan situation som är den för oss tänkbarast olyckliga, nämligen att vi skulle befinna oss i klorna på en stormakt utan att de andra stormakterna på något sätt inskrede till vårt värn och vår hjälp". Ny Militär Tidskrift drar fram detta citat i den klarläggande ledande artikeln "Improvisation eller förberedelse" i tidskriftens senaste nummer. Hela artikeln utgår från en positiv inställning till kravet på förberedelse av samverkan väster ut. Påståendet "att neutralitet är lika med fred och allians med krig" är orimligt, påpekar tidskriften; man kanske, såsom statsmännen i Beneluxländerna, med större rätt kan påstå motsatsen. "Vårt utrikespolitiska program ligger i stöpsleven. Det måste bli föremål för en grundlig omprövning, en förutsättningslös omprövning. Och detta bör ske snart, eftersom tiden hastar. Utrikespolitiken och försvaret har ingenting att göra med den kommande valstriden."

Framför allt framhåller tidskriften behovet av en omsorgsfull förberedelse, därest en samverkan skall bli effektiv. Improvisation leder till tafatthet, och om Sverige skall kunna påräkna hjälp av värde, måste denna hjälp planläggas i förväg och i detalj. Det bör tilläggas att just därför blir förberedelser till samverkan ett medel till fredens bevarande; härigenom blir ett samarbete militärt verksamt och därmed också ägnat att avskräcka från angrepp. Det huvudsakliga i artikelns tankegång framkommer i följande sats:

Den frågan uppställer sig då: vill vi ha effektiv hjälp eller vill vi ha sekunda hjälp? Nästa frågeställning blir då: skola vi förbereda hjälpen ett gott stycke i förväg eller skola vi improvisera hjälpen en kvart över 12? Ur militär synpunkt är detta ett livsviktigt problem. Ty var och en som sysslar med militärt planläggningsarbete vet hur komplicerat det militära maskineriet är, huru beroende det militära handlandet är av teknisk apparatur, kommunikationer och laganda, huru lång tid det kräver att samordna även relativt enkla uppgifter, huru minutiöst allt måste vara förberett i detalj. Alla som diskutera frågan om samverkan eller icke samverkan måste ordentligt sätta sig in i den militära tidtabellen, måste grundligt studera den militära proceduren i alla dess faser. I annat fall bli uttalanden och prognoser om vårt militärpolitiska läge blott tomma fraser eller ibland till och med fadäser.

Tilltalande är att artikelförfattaren uppmanar militären "att ställa sin sakkunskap till förfogande och klarlägga de militära faktorerna". Detta har hittills skett endast i ringa utsträckning, främst i de av Dagens Nyheter publicerade artiklarna om hjälp utifrån. I de officiella utredningarna har i regel den militära analysen förbigått eller endast med några intetsägande fraser berört de utrikespolitiska frågeställningarna, och de väsentliga problemen har därigenom undanskymts. Ty det är uppenbart att utrikespolitik och försvar så intimt hör ihop att en dis-

kussion av de utrikespolitiska alternativen måste ingå i prövningen av försvarsfrågan och att å andra sidan kännedom om de militära möjligheterna i skilda situationer behövs för den utrikespolitiska orienteringen. Det är att hoppas att man nu på militärt håll skrider till en realdebatt, ägnad att upplysa allmänheten och bereda väg för ett välgrundat ställningstagande.

Tilltalande är också att den refererade artikeln icke stannar vid tanken att en svensk-norsk eller skandinavisk försvarssamverkan skulle innebära en hållbar lösning. Utrikesministerns tal om att "fridlysa" Skandinavien är lika meningslöst som ett försök att fridlysa Sverige, Västeuropa eller varför inte hela världen; det är ett gott exempel på de tomma ord som tillgrips då tankarna tryter. På sakkunnigt håll tar man tydligen saken alltför ärligt och allvarligt för att vilja inge illusionen att ett skandinaviskt förbund utan anknytning väster ut skulle bilda ett skydd mot angrepp.